

Fragment Repetytorium Wiedzy o Społeczeństwie

Zamów pełną wersję na stronie:
<http://www.repetytorium.wos.net.pl>

1. Cześć historyczna	12
1.1. Konflikty na świecie po 1945 r.	12
1.1.1. Konflikty na kontynencie azjatyckim	12
1.1.1.1. Państwo chińskie	12
1.1.1.2. Państwo koreańskie	17
1.1.1.3. Konflikty indochińskie po II wojnie światowej	19
1.1.1.4. Kambodża	21
1.1.2. Konflikty na Bliskim Wschodzie	22
1.1.2.1. Izrael	22
1.1.2.2. Afganistan	26
1.1.2.3. Irak	29
1.2. USA a ZSRR	31
1.2.1. Rys historyczny	31
1.2.2. Zimna Wojna i pojęcia z nią związane	32
1.2.3. Podział, zjednoczenie i rywalizacja mocarstw na terenie Niemiec	34
1.2.4. Kryzysy polityczne w państwach komunistycznych	36
1.2.4.1. Jugosławia	36
1.2.4.2. NRD	36
1.2.4.3. Rosja radziecka	37
1.2.4.4. Węgry	37
1.2.4.5. Czechosłowacja	38
1.2.5. Rozpad ZSRR	39
1.2.6. Upadek radzieckich wpływów w Europie - „jesień narodów”	41
1.2.6.1. Węgry	41
1.2.6.2. NRD	41
1.2.6.3. Czechosłowacja	42
1.2.6.4. Bułgaria	42
1.2.6.5. Rumunia	42
1.2.6.7. Albania	43
1.2.7. Konflikty na obszarze byłego ZSRR i państw komunistycznych	44
1.2.7.1. Kaukaz	44
1.2.7.1.1. Górny Karabach	44
1.2.7.1.2. Gruzja	45
1.2.7.1.3. Czeczenia	45
1.2.7.2. Republika Naddniestrzańska	46
1.2.7.3. Krym	47
1.2.7.4. Tadżykistan	47
1.2.7.4. Czechosłowacja	47

1.2.7.5. Rozpad Jugosławii i konflikty na terenie byłej Jugosławii.....	48
1.2.7.6. Chorwacja i Słowenia.....	48
1.2.7.7. Bośnia i Hercegowina	48
1.2.7.8. Kosowo	49
1.3. Polska w strefie wpływów ZSRR.....	50
1.3.1. Przejęcie władzy przez komunistów	50
1.3.2. Polska w latach 1956-1980.....	55
1.3.3. Stan wojenny	61
1.3.4. Upadek wpływów radzieckich w Polsce; obrady okrągłego stołu ...	64
1.3.5. Polscy prezydenci w Londynie.....	66
1.4. Dekolonizacja	67
1.4.1. Azja	69
1.4.1.1. Indie i Pakistan – 1947 r.	69
1.4.1.2. Indonezja – 1949 r.	71
1.4.1.3. Malezja – 1957 r.	71
1.4.2. Afryka.....	72
1.4.2.1. Sudan – 1956 r.	72
1.4.2.2. Złote Wybrzeże (Ghana) – 1957 r.....	72
1.4.2.3. Kongo belgijskie (Zair) – 1960 r.	73
1.4.2.4. Rwanda i Burundi – 1962 r.	73
1.4.2.5. Algieria – 1962 r.....	73
1.4.2.6. Rodezja (Zimbabwe) – 1965 r.....	74
1.4.2.7. Nigeria – 1967 r.	74
1.4.2.8. Angola – 1975 r.....	74
1.4.2.9. Erytrea – 1993 r.	74
1.4.2.10. Związek Południowej Afryki (Republika Południowej Afryki)	75
1.4.3. Bliski Wschód.....	76
1.4.3.1. Syria – 1941 r.....	76
1.4.3.2. Liban – 1941 r.	76
1.4.3.3. Jordania – 1946 r.	76
1.4.3.4. Kuwejt – 1961 r.	77
1.4.3.5. Katar – 1971 r.	77
1.4.3.6. Zjednoczone Emiraty Arabskie – 1971 r.	77
1.4.3.7. Oman – 1977 r.	77
1.4.3.8. Jemen – 1990 r.....	77
1.4.4. Następstwa dekolonizacji i problemy nowych państw	78
1.5. Prawa Człowieka	79
1.5.1. Akty gwarantujące prawa człowieka	81
1.5.1.1. Historyczne (przed 1945 r.).....	81
1.5.1.2. Aktualne (po 1945 r.)	82

1.5.2. Organizacje zajmujące się prawami człowieka.....	84
1.5.2.1. Międzynarodowy system ochrony	84
1.5.2.2. Organizacje pozarządowe	85
1.6. Rejony zapalne w świecie.....	86
1.6.1. Rejony zapalne na Bliskim Wschodzie	86
1.6.1.1. Kurdystan.....	86
1.6.2. Rejony zapalne w Afryce	87
1.6.2.1. Rwanda.....	87
1.6.2.2. Somalia	87
1.6.2.3. Sahara Zachodnia.....	87
1.6.3. Rejony zapalne w Azji.....	88
1.6.3.1. Sri Lanka (Cejlon)	88
1.6.3.2. Birma	88
1.6.3.3. Filipiny.....	88
1.6.3.4. Indonezja	88
1.6.4. Rejony zapalne w Ameryce	89
1.6.4.1. Falklandy/Malwiny.....	89
1.6.4.2. Peru vs. Ekwador.....	89
1.6.4.3. Quebec w Kanadzie.....	89
1.7. Terroryzm.....	91
1.7.1. Przykłady organizacji zajmujących się działalnością terrorystyczną	92
1.7.1.1. Organizacje europejskie	92
1.7.1.1.1. Czerwone Brygady (Brigate Rosse)	92
1.7.1.1.2. RAF (Fracja Czerwonej Armii)	92
1.7.1.1.3. ETA (Kraj Basków i Wolność).....	92
1.7.1.1.4. IRA (Irlandzka Armia Republikańska).....	93
1.7.1.2. Organizacje działające w Azji, Afryce i Ameryce Płd. (o charakterze terytorialnym lub socjalistycznym).....	93
1.7.3. Ugrupowania fundamentalistów islamskich	94
1.8. Sytuacja polityczna, gospodarcza i społeczna na świecie w latach 1945-2007 (podsumowanie)	98
1.8.1. Świat w latach 1945-1956.....	98
1.8.1.1. Sytuacja polityczna	98
1.8.1.2. Sytuacja gospodarcza.....	100
1.8.1.3. Sytuacja społeczna	100
1.8.2. Świat w latach 1956-1980.....	101
1.8.2.1. Sytuacja polityczna	101
1.8.2.2. Sytuacja gospodarcza.....	103
1.8.2.3. Sytuacja społeczna	104

1.8.3. Świat w latach 1980-2007	106
1.8.3.1. Sytuacja polityczna	106
1.8.3.2. Sytuacja gospodarcza.....	107
1.8.3.3. Sytuacja społeczna	108
1.8.4. Prezydenci USA, sekretarze KPZR i sekretarze PZPR po 1945 r.	110
2. Część politologiczna	112
2.1. Podstawowe pojęcia z wiedzy o społeczeństwie	112
2.1.1. Państwo	112
2.1.1.1. Pojęcie i elementy składające się na państwo	112
2.1.1.1.1. Terytorium	112
2.1.1.1.2. Ludność.....	115
2.1.1.1.3. Suwerenność.....	116
2.1.1.2 Rodzaje państw	118
2.1.1.2.1. Struktura państwa	118
2.1.1.2.2. Stopień rozwoju państwa.....	119
2.1.1.2.3. Położenie geograficzne	119
2.1.1.2.4. Posiadanie podmiotowości prawa międzynarodowego	120
2.1.1.2.4. Ustrój władzy państwowej	120
2.1.1.3 Państwa neutralne	120
2.1.1.4 Funkcje państwa	121
2.1.1.4.1. Funkcje wewnętrzne:.....	121
2.1.1.4.2. Funkcje zewnętrzne:	121
2.1.2. Autonomia.....	123
2.1.3. Ustrój.....	125
2.1.3.1. Demokracja.....	125
2.1.3.1.1. Zasada suwerenności narodu	125
2.1.3.1.2. Zasada pluralizmu politycznego	128
2.1.3.1.3. Zasada podziału władzy	129
2.1.3.1.4. Zasada państwa prawa	129
2.1.3.2 Monarchia	131
2.1.3.2.1. Królestwa i cesarstwa.....	131
2.1.3.2.2. Księstwa	132
2.1.3.2.3. Emiraty i sułtanaty	132
2.1.3.2.4. Teokracje.....	132
2.1.3.2.5. Państwa uznające zwierzchność Korony Brytyjskiej	133
2.1.3.3. Państwa totalitarne	133
2.1.3.4. Państwa autorytarne	134
2.1.3.5. Dyktatura.....	135
2.1.3.5.1. Kuba	135
2.1.3.5.2. Wenezuela	136
2.1.3.5.3. Chile	136
2.1.3.5.4. Turkmenistan.....	137
2.1.3.5.5. Korea Północna.....	137

2.1.3.5.6. Pakistan.....	137
2.1.3.5.7. Syria	137
2.1.3.5.8. Irak	138
2.1.3.5.9. Iran	138
2.1.3.5.10. Libia.....	138
2.1.3.5.11. Zimbabwe.....	138
2.1.3.5.12. Rodezja	139
2.1.3.5.13. Białoruś	139
2.1.4. Partie polityczne.....	140
2.1.4.1. Co to jest partia polityczna ?	140
2.1.4.1.1. Przesłanki założenia partii na przykładzie Polski.....	140
2.1.4.1.2. Pojęcie polityki i polityka.....	141
2.1.4.2. Ideologie	142
2.1.4.2.1. Partie konserwatywne	142
2.1.4.2.2. Partie chadeckie.....	142
2.1.4.2.3. Partie liberalne	143
2.1.4.2.4. Partie socjalistyczne i socjaldemokratyczne.....	143
2.1.4.2.5. Partie komunistyczne	143
2.1.4.2.6. Partie chłopskie	144
2.1.4.2.7. Partie etniczne.....	144
2.1.4.2.8. Partie skrajnie prawicowe (narodowościowe).....	144
2.1.4.2.9. Partie ekologiczne (Zieloni)	144
2.1.4.2.10. Partie populistyczne	145
2.1.4.3. Systemy partyjne	145
2.1.4.3.1. systemy jednopartyjne.....	145
2.1.4.3.2. systemy dwupartyjne.....	146
2.1.4.3.3. systemy dwu i pół partyjne	146
2.1.4.3.4. systemy wielopartyjne z partią dominującą	146
2.1.4.3.5. systemy wielopartyjne bez partii dominującej.....	146
2.1.5. Związki zawodowe i inne organizacje społeczne.....	147
2.1.6. Pojęcia związane z funkcjonowaniem rynku i pojęcia pokrewne..	149
2.1.6.1. Działalność gospodarcza	149
2.1.6.2. Proces gospodarczy	149
2.1.6.3. Rynek.....	149
2.1.6.4. Konkurencja	150
2.1.6.5. Przedsiębiorstwo.....	150
2.1.6.6. Konsument.....	150
2.1.6.7. Środek płatniczy.....	150
2.1.6.8. Papiery wartościowe	150
2.1.6.9. Inflacja	151
2.1.6.10. Marketing	151
2.1.6.11. Budżet państwa	151
2.1.6.12. Czwarta władza.....	151

2.2. Organizacje międzynarodowe..... 152

2.2.1. Pojęcie, zasady i rodzaje organizacji międzynarodowych	152
---	-----

2.2.2. Rodzaje organizacji międzynarodowych.....	153
2.2.2.1. Według członkostwa	153
2.2.2.2. Według kompetencji.....	153
2.2.2.3. Według stopnia władzy	153
2.2.2.4. Według ogólnego celu	154
2.2.3. Przykłady organizacji międzynarodowych	155
2.2.3.1. ORGANIZACJE O CHARAKTERZE OGÓLNYM.....	155
2.2.3.1.1. Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ).....	155
2.2.3.1.2. Światowa Organizacja Handlu (WTO).....	163
2.2.2.1.3. Pakt Północnoatlantycki (NATO).....	164
2.2.3.2. ORGANIZACJE O CHARAKTERZE TERYTORIALNYM.....	166
2.2.3.2.1. Rada Europy	166
2.2.3.2.2. Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE).....	168
2.2.3.2.3. Trójkąt Weimarski.....	169
2.2.3.2.4. Grupa Wyszehradzka	169
2.2.3.2.5. Unia Europejska (Wspólnoty Europejskie)	170
2.2.3.2.6. Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu (EFTA).....	191
2.2.3.2.7. Środkowoeuropejskie Porozumienie Wolnego Handlu (CEFTA)	
.....	192
2.2.3.3. INNE ORGANIZACJE MIĘDZYNARODOWE	193
2.2.3.3.1. Organizacje rządowo-gospodarcze	193
2.2.3.3.2. Organizacje rządowe-wojskowe	193
2.2.3.3.3. Trybunały międzynarodowe.....	193
2.2.3.3.4. Organizacje pozarządowe:.....	194
2.2.3.4. Znaki organizacji międzynarodowych	195
2.2.3.5. Karta NZ z 26 czerwca 1945 r.....	197
2.2.3.6. Traktat z Maastricht z 7 lutego 1992 r. (Traktat o Unii Europejskiej).....	223
2.3. Systemy polityczne wybranych państw w Europie i na świecie	249
.....	
2.3.1. Ameryka Północna.....	249
2.3.2. Ameryka Południowa	249
2.3.3. Afryka.....	250
2.3.4. Australia i Oceania.....	252
2.3.5. Azja	252
2.3.6. Europa	254
3. Część socjologiczna	257
3.1. Społeczeństwo i grupy społeczne	258
3.1.1. Pojęcia	258
3.1.2. Podział grup	262
3.2. Władza	264
3.2.1. Definicja	264

3.2.2. Władza państwowa	265
3.2.3. Rodzaje przywódcy	265
3.2.4. Modele panowania według Maxa Webera	266
3.3. Prawo	267
3.3.1. Pojęcie prawa	267
3.3.1.1. Definicja i kierunki prawa	267
3.3.1.2. Norma prawna jako materia prawa	268
3.3.1.3. Rodzaje prawa - gałęzie i materie	269
3.3.1.3.1. PRAWO PRYWATNE	270
3.3.1.3.2. PRAWO PUBLICZNE	271
3.3.1.3.3. PRAWO MIĘDZYNARODOWE	272
3.3.1.4. Pojęcie państwa prawa i zasady przyzwoitej legislacji	273
3.3.1.5. Przestrzeganie prawa i sankcja	274
3.3.2. Źródła prawa	277
3.3.2.1. Pojęcie źródeł prawa	277
3.3.2.2. Sposoby tworzenia prawa w przeszłości	277
3.3.2.3. Katalog aktów normatywnych	278
3.3.3. Budowa aktu prawnego	280
3.3.4. Wykładnia prawa	282
3.3.4.1. Rodzaje wykładni	282
3.3.4.2. Luki w prawie	283
3.4. Człowiek jako jednostka psychologiczna i społeczna	284
3.4.1. Definicja człowieka jako jednostki	284
3.4.1.1. Człowiek	284
3.4.1.2. Człowiek i jego osobowość	284
3.4.2. Psychologia społeczna i różne wizje człowieka	286
3.4.2.1. Pojęcie psychologii społecznej	286
3.4.2.2. Psychologiczne koncepcje człowieka	286
3.4.2.2.1. TEORIE STATYCZNE	286
3.4.2.2.2. TEORIE DYNAMICZNE	287
3.4.2.3. Psychologiczne reakcje człowieka na zjawisko frustracji	290
3.4.3. Człowiek w społeczeństwie	292
3.5. Problemy społeczne XXI wieku	293
3.5.1. Problemy wynikające z układów politycznych	293
3.5.1.1. Konflikty lokalne	293
3.5.1.2. Niestabilność systemu demokratycznego	293
3.5.1.3. Zadłużenie i problemy ekonomiczne	294
3.5.1.4. Niedożywienie, głód i dostęp do wody	295
3.5.1.5. Problemy demograficzne	295

3.5.1.6. Degradacja środowiska naturalnego, wyczerpanie zasobów naturalnych i efekt cieplarniany.....	296
3.5.1.7. Zacofanie cywilizacyjne i analfabetyzm	298
3.5.1.8. Globalizm	299
3.5.2. Problemy wynikające ze motywacji psychologiczno-społecznych jednostek.....	300
3.5.2.1. Subkultury	300
3.5.2.2. Nietolerancja na przykładzie antysemityzmu	301
3.5.2.3. Bezrobocie	304
3.5.2.4. Choroby cywilizacyjne.....	306
3.5.2.5. Dyskryminacja kobiet	309

4. Cześć polityczno-ustrojowa311

4.1. Przemiany polityczne i gospodarcze w Polsce po 1989 r.....311

4.1.1. Przemiany polityczne	311
4.1.1.1. Polska na przełomie transformacji ustrojowej	311
4.1.1.2. Wydarzenia polityczne w Polsce w latach 1989-1997.....	312
4.1.1.3. Wydarzenia polityczne Polsce w latach 1997-2007	317
4.1.2. Przemiany gospodarcze	318

4.2. Konstytucja RP320

4.2.1. Rys historyczny i powstawanie	320
4.2.2. Ogólne zasady	320
4.2.3. Prawa gwarantowane i obowiązki.....	325
4.2.3.1. Pojęcie i adresat	325
4.2.3.2. Katalog praw gwarantowanych	326
4.2.3.3. Ochrona praw i wolności	327
4.2.3.4. Obowiązki obywateli	328
4.2.4. Źródła prawa	329
4.2.4.1. Pojęcie i podział	329
4.2.4.2. Katalog źródeł prawa powszechnie obowiązującego - ogólna charakterystyka.....	329
4.2.4.3. Omówienie poszczególnych źródeł prawa powszechnie obowiązujących	331
4.2.4.3.1. KONSTYTUCJA	331
4.2.4.3.2. RATYFIKOWANE UMOWY MIĘDZYNARODOWE.....	332
4.2.4.3.3. USTAWY I ROZPORZĄDZENIA Z MOCĄ USTAWY	332
4.2.4.3.4. UMOWY MIĘDZYNARODOWE NIE WYMAGAJĄCE RATYFIKACJI	333
4.2.4.3.5. ROZPORZĄDZENIA	333
4.2.4.3.6. AKTY PRAWA MIEJSCOWEGO.....	333
4.2.5. Zasady prawa wyborczego	334
4.2.5.1. Pojęcie prawa wyborczego i jego główne zasady	334

4.2.5.2. Organizacja i przebieg wyborów	335
4.2.5.3. Referendum	339
4.2.6. Organy	341
4.2.6.1. Sejm i Senat.....	341
4.2.6.2. Prezydent.....	346
4.2.6.3. Rada Ministrów	348
4.2.6.4. Sądy i trybunały	350
4.2.6.4.1. SĄDY POWSZECHNE	350
4.2.6.4.2. SĄD NAJWYŻSZY	351
4.2.6.4.3. SĄDY ADMINSTRACYJNE	352
4.2.6.4.4. SĄDY WOJSKOWE	353
4.2.6.4.5. TRYBUNAŁ KONSTITUCYJNY	353
4.2.6.4.6. TRYBUNAŁ STANU	354
4.2.6.4.7. KRAJOWA RADA SĄDOWNICZA	355
4.2.6.5. Organy kontroli państwowej.....	356
4.2.6.5.1. NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI	356
4.2.6.5.2. RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH	357
4.2.6.5.3. RZECZNIK PRAW DZIECKA	358
4.2.6.5.4. KRAJOWA RADA RADIOFONII I TELEWIZJI.....	359
4.2.6.5.5. NARODOWY BANK POLSKI	360
4.2.7. Samorząd terytorialny	361
4.2.8. Finanse publiczne	364
4.2.8.1. Zasady ogólne	364
4.2.8.2. Ustawa budżetowa.....	364
4.2.9. Stany nadzwyczajne	366
4.2.9.1. Materia i cechy wspólne.....	366
4.2.9.2. Rodzaje stanów nadzwyczajnych - charakterystyka	367
ZAŁĄCZNIKI	368
4.2.9.3. PROCEDURA USTAWODAWCZA.....	369
4.2.9.4. PROCEDURA POWOŁYWANIA RADY MINISTRÓW	370
4.2.9.5. KONSTITUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ (2 kwietnia 1997 r.)	371
4.3. Wybrane polskie partie polityczne po 1989 r.....	422
SdRP	422
SLD	422
ROAD.....	423
UD	423
PSL	423
UP	423
KLD	424
KPN.....	424
PC	424
ZchN.....	424
PL.....	425
RdR (ROP).....	425

UPR.....	425
BBWR	426
PPPP.....	426
UW	426
AWS.....	427
SKL	427
RKN.....	427
PiS.....	427
KPEiR.....	428
PO	428
Samoobrona.....	428
LPR	429
LiD.....	429
NOP	429
PD	430
SdPL	430
KADENCJE SEJMU.....	431
4.4. Ustrój sądów w Polsce	441
4.4.1. Instancyjność i hierarchia sądów	441
4.4.2. Właściwość i rodzaje sądów	442
4.4.3. Podstawy postępowania przed sądem	445
4.4.3.1. PROCEDURA CYWILNA.....	445
4.4.3.2. PROCEDURA KARNA.....	446
4.4.4. Odpowiedzialność „młodych” i pełnoletniość	447
4.4.5. Policja i organy ścigania	449
4.4.6. Działanie administracji w Polsce.....	450
4.4.6.1. Podstawy prawa administracyjnego.....	450
4.4.6.2. Dokumenty urzędowe	452
4.4.7. Ważniejsze informacje dotyczące państwa Polskiego.....	453
4.4.7.1. Nazwa, położenie geograficzne i terytorium	453
4.4.7.2. Ważniejsze wydarzenia historyczne	455
4.4.7.3. Ustrój polityczny.....	459
4.4.7.4. Ludność	460
4.4.7.5. Gospodarka	465
4.4.7.6. Geografia	472

1. Cześć historyczna

1.1. Konflikty na świecie po 1945 r.

1.1.1. Konflikty na kontynencie azjatyckim

1.1.1.1. Państwo chińskie

Rys historyczny

Państwo Chińskie na początku XX wieku było jednym z ostatnich państw na świecie z ustrojem monarchii absolutnej. Władzę sprawował wówczas cesarz z mandzurskiej dynastii Tsing. Było to biedne i zacofane państwo, którego tylko sam ogrom nie doprowadził do podziału kraju między europejskich kolonizatorów. Ponad 90% społeczeństwa stanowili chłopi, toteż wkrótce Cesarstwo Chin stało się areną socjalistycznej rewolucji. W 1912 roku **partia narodowa Kuomintang** doprowadziła do obalenia monarchii i ustanowiła republikę¹. Na czele partii stali m.in. **Sun Yatsen** oraz **Czang Kaj-szek** (Jiang Jieshi), ale pierwszym prezydentem został Juan Szykaj (który na krótko przed śmiercią w 1916 r. ogłosił się cesarzem).

W roku 1921 w Szanghaju z partii wyłoniła się frakcja komunistyczna, która ponad ideologię rewolucji robotniczej wyносиła hasła rewolucji chłopskiej. Przewodniczącym nowego ugrupowania został **Mao Zedong** (Mao Tse-tung), który głosił hasła rewolucji permanentnej i ogólnoswiatowej. Od jego imienia ideologię chińskich komunistów zaczęto nazywać **maoizmem**. Wzrost antagonizmów pomiędzy ugrupowaniami

Mao Zedong

oraz śmierć Sun Yatsena (twórcy Kuomintangu) w 1925 r. doprowadziła do otwartego konfliktu, który w 1927 r. przerodził się w wojnę domową. Głównodowodzący sił Kuomintangu, Czang Kaj-szek zorganizował około pięciu wypraw na bazy maoistów i w roku 1934 był bliski zwycięstwa. Dlatego też, w tymże roku Mao Zedong zorganizował tzw. **Długi marsz**. Było to około roczne przedsięwzięcie, które polegało na przeniesieniu siedzib baz komunistycznych z południa kraju na północ (bliżej granicy ZSRR). Zwolennicy Mao przeszli ok. 12

¹ Warto obejrzeć traktujący o tym film *Ostatni Cesarz* z 1987 r., reż. Bernardo Bertolucci

tysięcy kilometrów przez górzyste i zimne tereny, cierpiąc na liczne choroby, spowodowane choćby brakiem pożywienia. Z ok. 100 tys. początkowego stanu liczebnego komunistów do celu dotarło mniej niż 20%. Długi marsz urósł jednak do miana symbolu w maoistycznej ideologii, jako dowód odwagi, oddania i wyrzeczeń w imię zwycięstwa rewolucji. Ponadto, Mao na zajętych terenach anulował zaległości podatkowe, wprowadzał reformy rolne, konfiskował majątki bogaczy - zyskując nowych zwolenników wśród chłopstwa.

Konflikt pomiędzy frakcjami został przerwany w wyniku agresji Japonii na Chiny. Już w 1931 r. państwo to zajęło Mandżurię, tworząc w te miejsce marionetkowe Cesarstwo Mandżuko. W roku 1937 doszło do bezpośredniej **inwazji Japonii na Chiny**, a brutalność i bezwzględność napastników², dorównująca bestialstwu niemieckich nazistów, doprowadziła do rozejmu pomiędzy Kuomintangiem i komunistami Mao Zedonga.

Początek Chińskiej Republiki Ludowej

Wkrótce po pokonaniu Japończyków w 1945 r. wojna pomiędzy frakcjami rozgorzała na nowo. Pomimo faktu, iż Kuomintang uzyskał wsparcie finansowe m.in. Stanów Zjednoczonych, poprzez szerzący się nepotyzm i defraudacje, nie wykorzystał on szansy. Wkrótce Mao zdobył przewagę w konflikcie. Pierwszego października **1949 r.** Komunistyczna Partia Chin na czele z Mao Zedong'iem ogłosiła powstanie **Chińskiej Republiki Ludowej** (w skrócie ChRL). Ostatni przewodniczący Kuomintangu, wraz z ok. 2 mln mieszkańców oraz przy pomocy USA, uciekli na chińską **wyspę Tajwan, który do 1971 r. uznawany był za przedstawiciela Chin w Radzie Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych.** W roku 1950 ChRL zawarło układ o przyjaźni i współpracy z ZSRR. Dwa kraje komunistyczne stały się dominującą siłą w regionie. Aby umocnić pozycję Chin, Mao Zedong rozkazał wkroczyć swoim wojskom i rozpocząć okupację Tybetu. W 1959 r. w tymże regionie wybuchło powstanie, krwawo stłumione przez wojska Mao. Ponieważ część buntowników uciekła do sąsiednich Indii, w 1962 r. ChRL zaaranżowało 36 dniową wojnę z tym krajem, będącą w rzeczywistości pokazem siły.

² Warto obejrzeć traktujący o tym film *Man Behind the Sun* z 1987 r., reż. Godfrey Ho

Reformy Mao Zedonga

Po przejęciu władzy, idąc traktem wytyczonym przez Józefa Stalina w ZSRR, Mao rozpoczął szybką reformę gospodarczą i mentalną. Jednym ze zrealizowanych postulatów była **kolektywizacja wsi**. Na prowincji powstawały komuny, które zajmowały się zwalczaniem kapitalistycznych bogaczy (a za takowych uważano już posiadaczy ponad 2 ha ziemi) oraz chrześcijan, których uważano za zachodnich agentów. W powszechnej industrializacji ChRL uzyskała pomoc od ZSRR, który wysyłał doradców i inżynierów, pomagając w budowie państwa opartego na ustroju socjalistycznym. W latach **1958-1962** rozpoczęto projekt błyskawicznej reformy, który nazwano **Wielkim skokiem**. Zakończył się on totalną klęską oraz falami głodu, które doprowadzały na przykład do aktów kanibalizmu na prowincji. Aby zrozumieć trywialność rozwiązań tejże reformy, warto przytoczyć przykład. Jedną z metod zwiększenia produkcji zboża, miało być zakrojone na szeroką skalę polowanie na wróble, które miałyby wyjadać zebrane ziarno. Masowe wyniszczenie gatunku, doprowadziło do zachwiania równowagi łańcucha pokarmowego i niekontrolowanego wzrostu liczebności szkodników, niszczących zbiory. „Kazus wróblowy” zmusił komunistyczne Chiny do importu wróbli z zachodu. W związku z podważeniem autorytetu partii, w latach **1965-1969** Mao rozpoczął politykę tzw. **rewolucji kulturalnej**. Głównym celem miało być wykrycie i unicestwienie wszelkich przejawów kontrrewolucjonizmu, totalne skomunizowanie Chin i podporządkowanie ich przywódcy. Hasła znalazły odzew wśród młodzieży szkolnej (zwanej hunwejbiniami), która organizując się w zbrojne grupy, urzeczywistniała „bezcenne” poglądy przywódcy, zawarte w tzw. **czzerwonej książeczce**. W celu zniszczenia tzw. czterech starych (kultury, zwyczajów, poglądów własnych i obyczajów), rozpoczęto zakrojone na szeroką skalę szykany oraz samosądy. Uważa się, że w wyniku działań bojówek, zginęło ok. 729 tys. ludzi. Zniszczone zostały również bezcenne dzieła sztuki i historyczne zabytki starożytnych Chin. Po wykonaniu swego zadania hunwejbini zostali zamknięci w obozach koncentracyjnych a wysłannicy partii przywrócili ład w szkołach.

Ochłodzenie stosunków ZSRR - Chiny

Klęski gospodarcze Komunistycznej Partii Chin zbiegły się z powolnym narastaniem konfliktów pomiędzy ZSRR a ChRL. Mao Zedong, który personalnie podziwiał założyciela ZSRR - Józefa Stalina, nie mógł pogodzić się z jego śmiercią

w 1953 r. Co więcej, następca Stalina - Nikita Chruszczow, rozpoczął politykę otwierania się na zachód. Zaciągał kredyty u zachodnich banków, dążył do porozumienia jeżdżąc do Genewy, co niezmiernie irytowało przedstawiciela Komunistycznej Partii Chin. Z drugiej strony Chruszczow uważał Mao za staroświeckiego i romantycznego odszczepieńca. Na **XX zjeździe partii w trakcie, którego Nikita Chruszczow oficjalnie potępił politykę Józefa Stalina, przedstawiciel Chin Chu En Layn demonstracyjnie opuścił obrady**. Kolejnym etapem eskalacji konfliktu była odmowa Związku Radzieckiego w 1959 r. w związku z chęcią przejęcia przez Chiny formuły na produkcję broni jądrowej. Z czasem radzieccy doradcy opuścili terytorium ChRL, a przywódca ZSRR zażądał szybkiego zwrotu pożyczek udzielonych na rozwój Chin. Kulminacją konfliktu, był incydent na rzece Usuri Xin-jang w 1969 r. Mao Zedong wiedząc, że stracił sojusznika w regionie rozpoczął proces otwierania się na zachód.

Ocieplenie stosunków z zachodem i USA

Pierwszym, początkowo subtelnym przejawem rozpoczęcia porozumienia pomiędzy USA a ChRL była tzw. **dyplomacja pingpongowa**, w ramach której zaproszono chińskich przedstawicieli tejże dziedziny sportu na zawody do USA. Niewątpliwą zasługą była inicjatywa amerykańskiego Prezydenta Richarda Nixona. Od **1971 r., przy poparciu USA ChRL odzyskała mandat w Radzie Bezpieczeństwa ONZ**, spychając Tajwan na

Prezydent USA Richard M. Nixon

międzynarodowe odosobnienie. W 1972 r. prezydent Nixon odbył oficjalną wizytę w Szanghaju. W roku 1976 zmarł Mao Zedong, a władzę po nim próbowała przejąć wdowa Ciang Cing. Wreszcie w 1981 r. do władzy doszedł liberał Teng Siao-Ping. Przełomową datą był rok **1979 r.**, kiedy po nieudanej interwencji ChRL w Wietnamie, kraj ten nawiązał oficjalne stosunki dyplomatyczne ze Stanami Zjednoczonymi.

Mimo otwarcia gospodarczego, Chiny pozostały krajem komunistycznym. **W 1989 r. doszło do głośnej masakry studentów na placu Tian'anmen w Pekinie** (Placu niebiańskiego spokoju), w związku z hasłami demokratycznymi. **W 1997 r. premier Wielkiej Brytanii - Margaret Tacher zarządziła wycofanie wojsk z Hong Kongu**. W 1999 r. ChRL odzyskała portugalskie Makao.

Sprawa Tajwanu

W latach 1949 - 1971 Tajwan uznawany był za „oficjalne Chiny” na arenie międzynarodowej. Po roku 1971, gdy coraz więcej państw rozpoczęło zawierać stosunki dyplomatyczne z ChRL, Tajwan z czasem spadł do rangi „państwa nieuznanego”. Dziś Tajwan utrzymuje stosunki dyplomatyczne z ok. 20 państwami. Od roku 1987 r. w tym kraju nieustannie trwa stan wyjątkowy, a flota USA do dziś blokuje cieśninę dzielącą Chiny od Tajwanu, niedopuszczając do zajęcia wyspy. Stosunki pomiędzy tymi podmiotami nadal pozostają napięte, a incydenty jak np. atak chińskich hakerów na tajwańskie ministerstwo obrony narodowej, nadal docierają do opinii publicznej. Od lat 80’ minionego stulecia zaczęła jednak postępować demokratyzacja kraju. Możliwe było m.in. zakładanie partii politycznych, a w 1996 r. przeprowadzono pierwsze wybory prezydenckie.

Obecna sytuacja w Chinach

Chiny to jedno z największych, a zarazem najbardziej ludne (ok. 1,3 mld obywateli) państwo na ziemi. Ustrój polityczny kraju, choć figurujący w encyklopediach jako republika ludowa (państwo socjalistyczne) posiada **liczne cechy kraju kapitalistycznego**. Na czele państwa stoi **prezydent**, którego funkcję pełni obecnie **Hu Jintao**. Mimo daleko rozwiniętej gospodarki, ChRL nadal boryka się z wieloma problemami jak np. nagminne łamanie praw człowieka, kryzys demograficzny oraz tendencje separatystyczne Tybetu. Kraj ten nadal pozostaje nierówno rozwinięty (ubogi południowy wschód). Największym problemem jest jednak problem przeludnienia. Do dziś w kraju tym rodzina nie może posiadać więcej niż jednego dziecka, w przeciwnym wypadku ponosi prawne konsekwencje. Z powodu dyskryminacji dzieci płci żeńskiej (kosztowniejsze wychowanie), połączonej z morderstwami - na 100 Chinek przypada ok. 118/130 Chińczyków.

1.1.1.2. Państwo koreańskie

Rys historyczny

Państwo koreańskie historycznie było terytorium zależnym od Chin. Ogromny wpływ kultury oraz religii (konfucjanizm) skutecznie powstrzymywał ruchy narodowowyzwoleńcze. Wykorzystując jednak rywalizację Chin z Japonią i Rosją, po tzw. wojnie świńskich łbów w 1894 r. Korea zdobyła chwilową niepodległość. W roku 1906 dostała się jednak pod protektorat Japonii, który w roku 1910 zastąpiony został inkorporacją. Japonia prowadziła na terenie półwyspu gospodarkę eksploatacyjną (przemysł ciężki). Po klęsce Japonii w 1945 r. terytorium to zostaje wyzwolone spod jarzma okupanta.

Kim Ir Sen

Wojna

Wraz z przepędzeniem Japończyków doszło do konfliktu pomiędzy komunistycznymi zwolennikami **Kim Ir Sen'a** popieranego przez ZSRR a Koreańczykami z południa popieranymi przez USA. **W roku 1948 zawarto porozumienie, na mocy którego powstały dwa państwa koreańskie, których granicą stał się 38 równoleżnik.** W związku z powstaniem ChRL w 1949 r. przywódca koreańskiej partii komunistycznej zarządził atak na południowe państwo koreańskie (1950 r.). Po kilku dniach jedyną bazą „południowców” pozostał port Pusan.

W związku z tym **Rada Bezpieczeństwa ONZ uchwaliła zgodę na interwencję wojsk USA w regionie.** Decyzja ta nie miała charakteru legalnego, gdyż zgoda Chin została wyrażona przez usta proamerykańskiego Tajwanu, a opinii ZSRR nie uwzględniono, jako że przedstawiciel tego kraju opuścił posiedzenie. Dowództwo nad ofensywą objął amerykański generał **D. Mc-Arthur**. W skład wojsk wchodziły głównie jednostki amerykańskie, ale również z Francji, Wielkiej Brytanii oraz Australii. W krótkim czasie komuniści zostali wyparci aż po rzekę Jalu na północy kraju. W związku z faktem, iż front niebezpiecznie zbliżał się do granicy Chińskiej Republiki Ludowej, Mao Zedong podjął decyzję o wysłaniu miliona chińskich „ochotników” na pomoc komunistycznemu przywódcy.

Do roku 1953, kiedy nastąpił rozejm, front utrzymał się na 38 równoleżniku, na którym również oparto granicę między Koreą Północną a Koreą Południową. Niebezpiecznym etapem wojny, mogącym zaważyć na przyszłości świata (wybuch III wojny światowej) była odmowa rządu amerykańskiego na użycie broni jądrowej (prośba McArthur). Wojna kosztowała życie ok. 2-3 mln istnień, w 80% cywili.

Sytuacja w Korei Południowej po 1953 r.

Po wojnie Korea Płd. przeżywała burzliwy okres rozwoju demokratycznego. Krajem nadal rządzą wojskowi, wybory powszechne były fałszowane, a państwo toczyło otwartą walkę ze studentami domagającymi się reform. Dopiero w 1993 r. został wybrany pierwszy cywilny prezydent. Co więcej na terytorium tego kraju wciąż stacjonowały jednostki amerykańskie w obawie przed atakiem ze strony Korei Płn. Dwa państwa nadal pozostają ze sobą w stanie wojny, gdyż do tej pory nie zawarto oficjalnego rozejmu. Dopiero od 2000 roku postępuje dialog, który owocuje m.in. wystawianiem wspólnych kadr sportowych na igrzyskach międzynarodowych.

Kim Dzong Il

Sytuacja w Korei Północnej po 1953 r.

Do roku 1994 krajem rządził w sposób dyktatorski Kim Ir Sen, przez co Korea stała się krajem zamkniętym, w którym np. mieszkaniec nie mógł rozmawiać z cudzoziemcem³. Państwo, w którym wielu obywateli żyje w biedzie, posiada czwartą co do wielkości armię na świecie i daleko posunięte ambicje jądrowe. W 1998 r. doszło do wydarzenia potwierdzającego tę tezę. Rakieta dalekiego zasięgu wystrzelona z terytorium Korei Płn. Przeleciała nad Japonią i spadła do Oceanu Spokojnego. Ponadto w związku z zarzutem, iż Korea sprzedaje technologię organizacjom terrorystycznym prezydent USA **George Bush uznał ją za kraj należący do tzw. osi zła**. Od roku 1994 nowym przewodniczącym państwa został **Kim Dzong Il**.

³ Filmem, w którym w sposób wyraźny przedstawiono obywateli Korei Płn. i kult wodza jest *Mecz życia* Daniela Gordona

1.1.1.3. Konflikty indochińskie po II wojnie światowej

Rys historyczny

Podobnie jak sąsiednie rejony (Laos, Kambodża, Birma, Malezja jednak z wyjątkiem Syjamu, czyli Tajlandii) obszar Wietnamu na początku XX wieku pozostawał pod protektoratem Francji. W trakcie II wojny światowej terytorium to dostało się pod okupację Japończyków. Po klęsce agresora w 1945 r., opuścił on te tereny, uznając jednak ich niepodległość na arenie międzynarodowej. Tą ideę podzielił przywódca nowopowstałej wietnamskiej armii komunistycznej (*Viet Minh*) - **Ho Szi Min** co oznacza - „ten, który niesie światło”. Uzyskując poparcie ZSRR, a nawet Chin dążył do przejęcia władzy w kraju i ustanowienia ustroju komunistycznego. A contrario francuskie władze dążyły do utrzymania przez Wietnam statusu kolonii i powrót na tron marionetkowego **cesarza Bao Dai'a**. **W 1954 r. wybuchła wojna, której przełomowym momentem była bitwa pod Dien Bien Phu - zakończona klęską Francji**. O porażce przesądził m.in. nieoczekiwany brak pomocy ze strony USA (wszak stroną przeciwną była frakcja komunistyczna). Stany Zjednoczone, w związku z doktryną nieinterwencjonalizmu zakładały nieangażowanie się w wojny związane z dekolonizacją. **W roku 1954 doszło do zawieszenia broni i umowy w Genewie na mocy której powstały dwa państwa wietnamskie**: północne, w rękach komunistów Ho Szi Mina i południowe, ze stolicą w Sajgonie rządzone przez prezydenta Ngo Diah Diem'a (po obaleniu cesarza Bao Dai'a). Symboliczną granicą państw miał być **17 równoleżnik**.

Ho Szi Min

Wojna ze Stanami Zjednoczonymi

Kolejny prezydenci amerykańscy, chcąc zahamować falę powstawania nowych państw komunistycznych w Azji (**tzw. teoria domina**) zdecydowali się na porzucenie doktryny nieinterwencjonalizmu i rozpoczęcie otwartej pomocy dla Wietnamu Południowego, na wypadek wojny z północnym sąsiadem. Wykorzystując incydent w Zatoce Tonkińskiej **w 1964 r. Lyndon B. Johnson zdobył poparcie Kongresu na użycie sił zbrojnych w Wietnamie**. Do roku 1968 do tego kraju napłynęło ok. 553 tys. żołnierzy. W konflikcie wzięły również udział oddziały francuskie, tajskie oraz koreańskie (sławiące się wielką skutecznością, ale

i okrucieństwem). Liczne klęski wojsk amerykańskich, okraszone nielicznymi zwycięstwami (jak np. nieudana ofensywa komunistyczna zwana TET) z czasem doprowadziły do zmiany polityki Waszyngtonu. Następca prezydenta Johnsona, Richard Nixon zapowiedział przeniesienie ciężaru wojny na armię Wietnamu Południowego. Fiaskiem zakończyły się również mające rozwiązać konflikt układy paryskie z 1972 r. W związku z tym Amerykanie ewakuowali Sajgon i **do 1975 r. wycofali się z regionu**. Wietnam południowy w krótkim czasie wpadł w ręce komunistów z Viet Minhu. Do dziś wojna wietnamska pozostaje symbolem haniebnej klęski państwa amerykańskiego, tym bardziej, że przesądziło o niej niezwykle wiele błędnych strategii. Jako przyczyny porażki USA można wymienić:

- Nie atakowanie tzw. szlaku Ho Szi Mina, który przebiegał przez neutralną Kambodżę i Laos.
- Nie atakowanie obszaru Wietnamu Północnego, sąsiadującego z ChRL, nie chcąc eskalować konfliktu w regionie. Wiedząc o tym, Ho Szi Min ulokował w tym obszarze większość swych baz.
- Brak motywacji żołnierzy (brak przeszkolenia, zbyt krótki okres służby).
- „Wojnę TV”- pokazywanie spalonych wiosek przez stacje telewizyjne, nazywanie żołnierzy wracających z wojny mordercami dzieci etc.

Wojna kosztowała życie ok. 60 tys. żołnierzy amerykańskich i ok. 3 mln obywateli Wietnamu. Budżet USA poniósł straty w wysokości 150 mld dolarów.

Okres po wojnie

W 1975 r., po wkroczeniu komunistów do Sajgonu proklamowano powstanie zjednoczonego państwa Wietnamu. Rozpoczęto wówczas proces komunizacji połączony z ateizacją społeczeństwa. W 1979 roku Wietnam interweniował w sąsiedniej Kambodży, w związku z działaniem radykalnego komunistycznego ugrupowania Czerwonych Kmerów. W odpowiedzi na ten akt, Chińska Republika Ludowa również rozpoczęła działania zbrojne przeciwko Wietnamowi, jednak ofensywa szybko została odparta. W 1995 r. Wietnam nawiązał stosunki dyplomatyczne z USA, a dziś pozostaje jedną z najbardziej prężnie rozwijających się gospodarek świata.

1.1.1.4. Kambodża

Podobnie jak Wietnam, Kambodża na początku XX wieku była zamorską prowincją Francji. W trakcie II wojny światowej tereny te zostały zajęte przez Japonię, a następnie Tajlandię. W 1955 r. państwo to stało się niepodległym krajem i wstąpiło do ONZ. W 1970 r. władzę przejął w nim generał Lon Nol. Przeciwko niemu wystąpiło komunistyczne ugrupowanie zwane **Czerwoni Kmerzy z Pol Potem** na czele. W 1975 r. przejął on władzę i rozpoczął brutalne wdrażanie systemu komunistycznego połączone z niebywałym terrorem. Masowe egzekucje doprowadziły do śmierci ok. 2 mln ludzi.⁴ W roku 1979 przy pomocy Wietnamu Pol Pot został obalony (przeszedł do partyzantki i zmarł w 1998 r.), a Czerwoni Kmerzy osądzeni. W 1993 r. Kambodża stała się monarchią z Norodom Sihanouk'iem na czele.

⁴ Warto obejrzeć traktujący o tym film *Pola Śmierci* z 1984r, reż. Roland Joffe

1.1.2. Konflikty na Bliskim Wschodzie

1.1.2.1. Izrael

Rys historyczny

Naród żydowski od początku I tysiąclecia pozostawał w tzw. **diasporze**. Była to nacja, która wypędzona z własnego kraju (historycznie Królestwo Palestyny), rozbita i rozdrobniona, mieszkała na terytorium różnych państw. Zgodę na zamieszkanie w danym kraju wydawał władca, który dostrzegając korzyści płynące z osadnictwa, nierzadko obdarzał przybyszów dodatkowymi przywilejami. Jednak, począwszy od lat 90' XIX wieku, narodziła się ideologia zwana **syjonizmem**. Ta forma nacjonalizmu zakładała stworzenie niepodległego państwa żydowskiego. Sprzyjała temu również rosnąca fala antysemityzmu w Europie np. francuska **sprawa Alfreda Dreyfusa**. W 1897 r. doszło do kongresu syjonistów w Bazylei, w trakcie którego poruszono kwestię, gdzie państwo izraelskie mogłoby zostać utworzone. Oprócz terenu byłego Królestwa Palestyny rozważano również fragment terytorium Rosji, a także deltę Amazonki. Podczas I wojny światowej, na froncie bliskowschodnim Wielka Brytania zdecydowała się na utworzenie legionu złożonego z rekrutów żydowskiego pochodzenia. Dowództwo nad nim objął lord **A. Balfour**. Po roku 1918, w zamian za walkę z Turcją, utworzona została „**żydowska siedziba narodowa**” na obszarze Jerozolimy. Było to brytyjskie terytorium mandatowe, przejęte po rozpadzie Imperium Tureckiego. Niezwykle intensywne osadnictwo żydowskie w okresie międzywojennym doprowadziło jednak do konfliktów z osiadłą na tym terenie, ludnością arabską.

Sir Alfred Balfour

Powstanie Izraela

W czasie II wojny światowej ludność żydowska na terenie żydowskiej siedziby narodowej została zasilona m.in. poprzez część oddziałów polskiej armii gen. Andersa. W związku z eskalacją konfliktu między osadnikami a mieszkańcami, w 1947 r. zgromadzenie Ogólne ONZ zdecydowało o podziale Palestyny na dwa państwa: część arabską i część żydowską (ok. 56% terytorium). W dniu **14 maja 1948 r. proklamowano utworzenie państwa Izrael**. Pierwszym prezydentem nowego tworu międzynarodowego został Chaim Weizman. Izrael nie został jednak

uznany przez utworzoną w **1945 r. Ligę Państw Arabskich**. Regularny atak, wspierany przez arabskich mieszkańców oraz Wielką Brytanię, został zatrzymany przez siły żydowskie. Powszechne zaangażowanie społeczne (np. czynny udział kobiet w wojnie) doprowadziły do zawarcia szeregu rozejmów do 1949 r. Niebanalny wkład w ten dyplomatyczny sukces miała sama ONZ. W wyniku działań wojennych Izrael zwiększył swoje terytorium o 1/3 stanu początkowego. Zajął również miasto Jerozolimę i mimo sprzeciwu ONZ ogłosił ją stolicą państwa. Młode państwo uzyskało początkowo wsparcie ZSRR na arenie międzynarodowej. Z czasem orientacja polityczna skierowała się bardziej na państwa zachodnie. Pierwszym podmiotem, który uznał Izrael były Stany Zjednoczone, w których Żydzi stanowili ponad dziesięciomilionową mniejszość etniczną.

Kryzys sueski

W wyniku tzw. **Zamachu Wolnych oficerów w Egipcie w 1952 r.** władzę przejęła junta wojskowa, a na jej czoło szybko wysunął się **Gamal Abdel Naser**. Chcąc zbudować antyimperialistyczne państwo arabskie, wykorzystując poparcie ZSRR w **1956 r.** zdecydował on o **nacjonalizacji kanału sueskiego**. Sprowokowało to zbrojną interwencję Wielkiej Brytanii i Francji (główni akcjonariusze Międzynarodowego Towarzystwa Kanału Sueskiego), którą szybko wsparł Izrael. Oskarżając Egipt o zbrojenia, w ciągu trzech dni rozgromił on armię sąsiada i zajął półwysep Synaj. Wywołało to reakcję USA i ZSRR, które wywarły nacisk na Wielką Brytanię i Francję, aby wycofały się z regionu. Naser odniósł kolejny polityczny sukces **tworząc z Syrią w 1958 r. Zjednoczoną Republikę Arabską**. Twór ten rozpadł się w ciągu trzech najbliższych lat.

Wojna sześciodniowa 1967 r. i wojna Jon Kippur w 1973 r.

W związku z utratą półwyspu Synaj - Egipt poszukiwał kolejnego pretekstu do wojny z Izraelem. W roku 1967 doprowadził do blokady cieśniny Tiranu, blokując jedyny port izraelski na Morzu Czerwonym. W wyniku tzw. **wojny sześciodniowej** Izrael zdruzgotał armię egipską oraz jej sojuszników (Jordanię i Syrię) oraz zajął region miasta Gaza (**strefę Gazy**), **część zachodniego brzegu Jordanu** oraz **Wzgórze Golan**. To ostatecznie terytorium było strategicznym punktem, gdyż pozwalało izraelskim rakietom krótkiego zasięgu ostrzeliwanie istotnej części terytorium Syrii. Pragnąc odwetu, zasilone najnowocześniejszym sprzętem z ZSRR, były państwa

Zjednoczonej Republiki Arabskiej zaatakowały niespodziewanie regionalnego rywala. Mimo znacznych strat, Izrael wykorzystał wsparcie USA i przeszedł do kontrataku. Agresorzy zostali uratowani dzięki wstawiennictwu USA i ZSRR. W związku z klęską, kraje arabskie zareagowały embargiem na dostawy ropy naftowej do Stanów Zjednoczonych, co wywołało wielki kryzys energetyczny na świecie. Wydarzenia z 1973 r. przeszły do historii pod nazwą **wojny Jom Kippur**.

Stosunki Izraela z sąsiadami po 1973 r.

Rok 1978 przyniósł znaczną poprawę stosunków Egipt-Izrael. Dzięki mediacji USA, na mocy rozmów w **Camp David (potwierdzonych układem pokojowym w Waszyngtonie w 1979 r.)** Izrael zwrócił byłemu wrogowi półwysep Synaj zatrzymując jednak strefę Gazy. Obiecał również, iż zezwoli mieszkańcom Zachodniego Brzegu Jordanu na utworzenie autonomicznych władz lokalnych.

Czyn ten przełamał izolację państwa żydowskiego na arenie międzynarodowej. Kolejnym krokiem politycznym było rozliczenie się z działającą od lat 60' **Organizacją Wyzwolenia Palestyny (OWP)**. Było to arabskie ugrupowanie antysyjonistyczne na czele którego stał **Jaser Arafat**. Aby odciąć bojowników od źródeł zaopatrzenia **Izrael zaatakował Liban w 1982 r., co** doprowadziło również do okresowych walk z Syrią. Nadwątlone oddziały partyzantów zmuszone zostały do przeniesienia swej siedziby do Tunisu, a ich działalność znacznie osłabła. Znaczne pogorszenie wizerunku zwycięzcy spowodował jednak incydent zwany **czarnym wrześnieniem**, który odnosił się do **masakry cywilów w obozach dla uchodźców w Sabrze i Szatili**. Izrael okupował południową część Libanu do początku lat 90', a w roku 1994 zawarł układ pokojowy z Jordanią.

Jaser Arafat

Problemy etniczne w Izraelu i Autonomia Palestyńska

Konflikty z innowierczymi sąsiadami doprowadziły do masowej emigracji ludności muzułmańskiej z terenów Izraela. W latach 80' liczba cywili uciekających przed potencjalnymi represjami sięgała 3 mln. Mało tego, ta liczna grupa społeczna niezwykle niechętnie została przyjęta w ościennych państwach, bądź co bądź sojuszniczych. W Jordanii dochodziło nawet do pogromów Palestyńczyków. Dla Syrii, Libanu etc. sprawa uchodźców posiadała wymiar polityczny i miała na celu

skierowanie nienawiści w kierunku Izraela. W związku z dramatyczną sytuacją uciekinierów powstała OWP. Dokonując licznych aktów terroru w 1987 r. doprowadziła ona do wybuchu tzw. **intifady**. Była to forma oporu polegająca na walce ulicznej z władzami porządkowymi przy użyciu kamieni. W latach 80' Jaser Arafat zaczął odchodzić od polityki agresji, a OWP stało się przedstawicielem Palestyńczyków w ONZ. Postępując pokojową drogą w **1993 r. na mocy porozumienia premiera Izraela Icchaka Rabina i przywódcy Palestyńczyków powstała Autonomia Palestyńska, skupiająca tereny strefy Gazy i Zachodniego Brzegu Jordanu**. Mimo tego wydarzenia, organizacje terrorystyczne jak Hamas czy Hezbollah nie zawiesiły działalności. W wyniku zamachu zginął na przykład premier Rabin. W związku z tym Izrael kontynuował proces lokowania żydowskich osiedli na terenie Autonomii. W 2000 roku zorganizowano kolejną intifadę. Od 2003 r. postępował proces stabilizacji dzięki działalności izraelskiego premiera **Ariela Szarona** oraz planu amerykańskiego prezydenta Geорга Busha w ramach planu tzw. **mapy drogowej**. W 2004 r. zmarł w szpitalu Jaser Arafat, lecz już w 2005 r. na mocy decyzji Szarona, wojska Izraela wycofały się ze strefy Gazy. W 2006 r. w związku z ostrzałem północnego Izraela przez Hezbollah doszło do wybuchu **drugiej wojny libańskiej**. Sytuacja w regionie nadal pozostaje napięta.

Ariel Szaron

1.1.2.2. Afganistan

Rys historyczny

Afganistan historycznie należał do bardziej zacofanych, pustynnych państw Bliskiego Wschodu. Choć jednolity religijnie (kraj islamski) podzielony był on według występowania grup etnicznych. Najlicniejszą grupą byli i do dziś pozostają Pasztunowie (ok. 53%). Inne nacje to m.in. Tadzycy, Hazarowie i Uzbegy. Co się tyczy historii, to po wyzwoleniu się spod brytyjskiej dominacji Afganistan zachował neutralność zarówno podczas pierwszej jak i drugiej wojny światowej. Ówczesny król **Muhammad Zahir Chan** wprowadził państwo do grupy państw ONZ, a w 1964 r. okrojował konstytucję tworząc z Afganistanu państwo o ustroju monarchii konstytucyjnej. W 1973 r. został on jednak obalony przez wojskowych, po czym udał się na wygnanie do Włoch. W tym czasie oficerowie proklamowali republikę, a pierwszym prezydentem został **Muhammad Daud Chan**. W roku 1978 został on zamordowany w ramach tzw. **rewolucji kwietniowej**, kiedy to utworzony został nowy twór pod nazwą **Demokratyczna Republika Afganistanu**. Przewrót, wspierany przez ZSSR, miał na celu utworzenie państwa komunistycznego. Po licznych puczach wojskowych władzę przejął agent rosyjskiego wywiadu (KGB) - **Babrak Karmal**.

Wojna afgańsko - rosyjska 1978-1994

Utrata poparcia oraz wzrost nastrojów antyrządowych zmusił Karmala do poszukiwania pomocy od ZSRR. Ówczesny przewodniczący - **Leonid Breżniew** zdecydował o wysłaniu zbrojnych oddziałów do Afganistanu. Napastnicy napotkali jednak opór **mudżahedinów** (antyrządowych oddziałów islamskich bojowników). Co więcej, strona ta otrzymała wsparcie finansowe od m.in. USA, Wielkiej Brytanii, Pakistanu, a nawet Chin. Mimo zaangażowania znacznych sił, przewagi technologicznej oraz okrucieństwa (stosowanie taktyki tzw. spalonej ziemi) armia rosyjska nie potrafiła pokonać fanatycznego przeciwnika. Po przejęciu władzy w ZSRR, nowy przewodniczący - **Michaił Gorbaczow** zapowiedział wycofanie wojsk z regionu. Stało się to na mocy

Burhanuddin Rabbani

porozumień genewskich i do 1989 r. ostatni żołnierze radzieccy opuścili Afganistan. Była to wówczas wielka porażka mocarstwa, która kosztowała życie ok. 20 tys. żołnierzy i przyniosła ogromne straty finansowe. Wojna trwała jednak nadal pomiędzy siłami pro-rządowymi a mudżahedinami. Ci drudzy w roku 1992 zdobyli stolicę Kabul, a nowym prezydentem został **Tadżyk Burhanuddin Rabbani**. Kraj, podzielony na strefy kontroli nadal jednak pogrążony był w chaosie.

Nowa frakcja - talibowie

Wkrótce na arenę wojenną weszła nowa frakcja. Byli nią **talibowie** - fundamentalistyczni, islamscy bojownicy, w większości młodzi przedstawiciele narodowości pasztuńskiej. Popierani przez Pakistan, (posiadali bazy na terenie tego kraju). Od roku 1994 rozpoczęli zdobywanie stref kontroli na terenie Afganistanu. Popierani przez miejscową ludność, z czasem stali się dominującą siłą w konflikcie, a we wrześniu 1996 r. zdobyli Kabul. Proklamowali się rządem nowego państwa: **Islamskiego Emiratu Afganistanu** na czele którego stanął mufta **Mohammad Omar**. Na kontrolowanym przez siebie terytorium (około 80-90%) wprowadzili surowe prawo, które m.in. ograniczało prawa kobiet, wprowadziło cenzurę prasy, surowo egzekwowało przestrzeganie zasad Koranu etc. W 2001 r. doszło do incydentu, który przysporzył talibom wrogów nawet wśród społeczności muzułmańskich. Mowa o wysadzeniu bezcennych, chronionych przez UNESCO posągów Buddy i pomniejszych, historycznych zabytków. Pomimo to, rząd talibów uznały Pakistan, Arabia Saudyjska i Zjednoczone Emiraty Arabskie.

Wojna talibów z USA

Około roku 1999 do Afganistanu przybył saudyjski milioner **Osama bin Laden**, którego wydania zażądały Stany Zjednoczone, oskarżając go o zorganizowanie zamachów w Kenii i Tanzanii. W związku z odmową, USA zbombardowało potencjalny obóz należący do bin Ladena na terenie Afganistanu. W roku 1999 ONZ nałożyło sankcje na Afganistan za wspieranie organizacji terrorystycznych, wzmocnione następnie w 2001 r. Przełomową datą był jednak **11 września 2001**, kiedy to związani z **Al Kaidą** (organizacja terrorystyczna Osamy bin Ladena) zamachowcy przeprowadzili atak na budynki WTC w Nowym Jorku i Pentagon w Waszyngtonie. Po kolejnym odrzuceniu przez talibów żądania wydania saudyjskiego milionera, USA rozpoczęło przeciwko nim regularną operację

wojskową. Zostali dodatkowo wsparci przez **Sojusz Północny** (armia skupiająca głównie przedstawicieli nacji Tadżyków i Uzbeków w Afganistanie) w wyniku czego talibowie ponieśli druzgocącą klęskę. W 2002 r. premierem Afganistanu, na mocy decyzji zgrupowania starszyzny plemienną (**Loja Dżirga**), został **Hamid Karzai**. Do kraju wkroczyły siły stabilizacyjne NATO, które zaczęły nadzorować odbudowę kraju po ponad dwudziestoletniej wojnie. Dodatkowo, po klęsce talibów do Afganistanu zaczęli napływać byli uchodźcy (ok. 3 mln obywateli). W październiku 2004 r. Hamid Karzai został wybrany na prezydenta państwa. W 2005 r. odbyły się pierwsze wybory parlamentarne.

Hamid Karzai

Dzisiejsze problemy

Mimo zakończenia oficjalnej wojny Afganistan nadal stanowi istny poligon. Wielu z lokalnych dowódców polowych utrzymuje prywatne armie nie chcąc podporządkować się legalnym władzom. Kolejnym problemem są wciąż aktywne siły talibów, ukrywające się w górzystych terenach przy granicy z Pakistanem. Raz po raz dokonują zamachów na siły stabilizacyjne oraz ludność afgańską, uznawaną za kolaborującą z okupantem. Głośnym wydarzeniem był zamach na wiceprezydenta kraju **Hadżiego Abdula Kadira** w 2002 r. Ponadto kraj boryka się z klęskami głodu, mozolną odbudową gospodarki, problemem wszechobecnych min (jeszcze z czasów wojny z ZSRR) rozsianych po kraju czy przemytem narkotyków.

1.1.2.3. Irak

Rys historyczny

Dzisiejsze terytorium Iraku przez stulecia pozostawało pod dominacją Imperium Tureckiego. Po 1917 r. stało się jednym z mandatów Wielkiej Brytanii. Po odzyskaniu niepodległości Irakiem rządili prezydenci przejmujący władzę w wyniku zamachów stanu. W 1968 r. władzę objęła narodowo-socjalistyczna partia **Al-Bass**, a w 1979 r. **Saddam Hussein**, rozpoczynając okres rządów dyktatorskich. Irak był krajem w większości sunnickim, z czego wynikały liczne konflikty z mniejszością szyicką na południu i Kurdami na północy. W odpowiedzi na hasła niepodległościowe tych drugich w 1985 r. Hussein wydał rozkaz użycia gazów bojowych w wyniku czego śmierć poniosło od 3 tys. do 5 tys. cywili. W latach 1980-1988 doszło do wojny z szyickim Iranem, rządzonym przez ajatollaha **Ruhollah'a Chomejniego**. Uzyskując poparcie ZSRR i wykorzystując neutralność Zachodu Hussein rozpoczął tzw. **wojnę tankowców**, atakując wszystkie wypływające z Iranu statki z ropą naftową. Akt ten doprowadził do zgrzytów m.in. z USA. Wojna nie przyniosła rozstrzygnięcia, ale zapewniła Irakowi przewagę militarną w regionie.

Saddam Hussein

Konflikt Irak-USA

USA zmieniały stosunek do **Iraku, gdy ten w 1990 r. zaatakował sąsiedni Kuwejt**. Neutralna postawa ZSRR i Chin oraz poparcie wielu krajów w tym Wielkiej Brytanii, Francji, Arabii Saudyjskiej, a nawet Polski doprowadziło do przeprowadzenia akcji **Pustynna burza w 1991 r.** Obawiając się przejęcia władzy przez szyitów USA nie doprowadziły jednak do utraty władzy przez Husseina. Kraj ten w ramach **operacji Warden** rozpoczął ochronę Kurdów przed atakami irackiej armii. **W odpowiedzi na zamach na Nowy Jork z 11 września 2001 r., w ramach akcji walki z terroryzmem, USA rozpoczęło operację militarną przeciwko Irakowi (marzec-kwiecień 2003 r.).** Zaowocowało to okupacją kraju, co wywołało

protesty mocarstw na arenie międzynarodowej oraz antywojenne demonstracje. W podzielonym na strefy stabilizacyjne Iraku zaczęło dochodzić do licznych ataków terrorystycznych przeciwko wojskom alianckim jak również przeciwko ludności cywilnej wspierającej „okupantów”. Ujęty w grudniu 2003 r., po długim i kontrowersyjnym procesie, **Saddam Hussein został skazany przez bagdadzki trybunał za zbrodnie ludobójstwa, a następnie powieszony w grudniu 2006 r.** W dniu 1 marca 2004 r. Rada Zarządzająca przyjęła tymczasową konstytucję Iraku, a 28 czerwca tegoż roku władzę przejął rząd **premiera I. Alawiego**, co oficjalnie kończyło amerykańską okupację regionu. Siły alianckie pozostały jednak w regionie, co jeszcze bardziej zaogniło sytuację. Początkowo otwarci na amerykańską pomoc cywile zaczęli traktować państwa zachodnie jak agresorów. Nasiliły się również zamachy terrorystyczne. W jednym z ataków samochodu pułapki zginął m.in. polityk **Mohammed Baqir al-Hakim**. W dniu 30 stycznia 2005 r. przeprowadzone zostały wybory parlamentarne, w których wzięło udział ok. 60% uprawnionych. Większość zdobył szyicki **Zjednoczony Sojusz Iracki**. Do dziś jednak Irakiem wstrząsają liczne konflikty lokalne i zamachy terrorystyczne, a liczba ofiar konfliktu od 2003 r. przekroczyła 700 tys.

2.3. Systemy polityczne wybranych państw w Europie i na świecie

Nazwa państwa	Flaga	Stolica	Obszar	Ludność (liczba, narodowość)	Ustrój i rodzaj państwa	Głowa państwa	Parlament:	Członkostwo w organizacjach międzynarod.	Ważniejsze wydarzenia po 1990r:
2.3.1. Ameryka Północna									
Stany Zjednoczone		Waszyngton	9,6 mln km ²	Ok. 300 mln: biali, Latynosi, ludność czarna	Republika prezydencka, federacja	Prezydent Barack Obama	Kongres i Izba Reprezentantów	ONZ, NATO, OPA, G7, WTO	*walka z terroryzmem
Kanada		Ottawa	9,9 mln km ²	Ok. 33 mln: Anglicy, Francuzi, Szkoci, Niemcy	Monarchia konstytucyjna, federacja	Królowa Elżbieta II, premier Stephen Harper	Królowa, Izba Gmin oraz Senat	ONZ, NATO, OPA, G7, Wspólnota Narodów, APEC, WTO,	*od 2001 r. w Afganistanie *w 2007 r. projekt opracowania szczepionek dla biednych krajów
2.3.2. Ameryka Południowa									
Federacyjna Republika Brazylii		Brasilia	8,5 mln km ²	Ok. 190 mln: ludność biała, Kreole, mulaci murzyni,	Republika, federacja	Prezydent Luiz Inácio Lula da Silva	Senat i Izba Deputowanych	ONZ, Unia Łacińska, WTO	*marzec 2007 r. aresztowanie autora thrillerów Cesare Battistiego
Republika Argentyńska		Buenos Aires	2,77 mln km ²	Ok. 40 mln: Włosi, Hiszpanie, Indianie	Republika, państwo unitarne	Prezydent Cristina Fernández de Kirchner	Senat i Izba Deputowanych	ONZ, Unia Łacińska, WTO	*zamieszki w 2001 r. spowodowane niestabilną gospodarką

Republika Chile		Santiago de Chile	0,77 mln km ²	Ok. 16,2 mln	Republika, państwo unitarne	Prezydent Michelle Bachelet	Senat i Izba Deputowanych	ONZ, Unia Łacińska, WTO	*1990 - 2000 liczne reformy gospodarcze *od 2006 r. I w historii kobieta - prezydent
Republika Wenezueli		Caracas	0,9 mln km ²	Ok. 26 mln: Latynosi	Republika (dyktatura), federacja	Prezydent Hugo Chavez	Zgromadzenie Narodowe	ONZ, Unia Łacińska, WTO, OPEC	* 2002 r. - odsunięcie Chaveza od władzy na dwa dni *2006r - zmiana flagi
Republika Kuby		Hawana	Ok. 100 tys. km ²	Ok. 11 mln: mulaci, biali, murzyni	Republika socjalistyczna, państwo unitarne	Prezydent Raul Castro	Zgromadzenie Narodowe Władzy Ludowej	ONZ, WTO	*1992 r. - zmiany w Konstytucji → dyktatura *1996 r. - porozumienia z państwami UE
2.3.3. Afryka									
Arabska Republika Egiptu		Kair	Ok. 1 mln km ²	Ok. 80 mln: arabscy Egipcjanie, Berberowie	Republika prezydencka, państwo unitarne	Prezydent Hosni Mubarak	Zgromadzenie Narodowe	ONZ, Liga Państw Arabskich, Unia Afrykańska	* zamachy terrorystyczne w 2005r * 1999 - 2007 nowe odkrycia archeolog.
Algierska Republika Ludowo-Demokrat.		Algier	Ok. 2,39 mln km ²	Ok. 33,4 mln: arabscy sunnici	Republika Prezydencka, państwo unitarne	Prezydent Abdelaziz Bouteflika	Rada Narodu i Narodowe Zgromadzenie Ludowe	ONZ, OPEC, Liga Państw Arabskich, Unia Afrykańska,	* 2000 r. - Rozwiązanie Islamskiej Armii Ocalenia

Królestwo Maroka		Rabat	Ok. 446 tys. km ²	Ok. 33,8 mln: arabscy sunnici, Berberowie	Monarchia konstytucyjna, państwo unitarne	Król Muhammad VI	Izba Radców i Izba Reprezentantów	ONZ, Liga Państw Arabskich, Unia Afrykańska	* Od 1987 r. kraj stowarzyszony z UE *Stale w konflikcie z Saharą Zachodnią
Republika Tunezyjska		Tunis	Ok. 164 tys. km ²	Ok. 10 mln: arabscy sunnici, Berberowie	Republika, państwo unitarne	Prezydent Zin Al-Abidin Ben Ali	Zgromadzenie Narodowe	ONZ, Liga Państw Arabskich, Unia Afrykańska	*2002 r. - zmiana Konstytucji → Ben Ali wybrany ponownie
Sudan		Chartum	Ok. 2,5 mln km ²	Ok. 42 mln: Murzyni, sunnicy arabowie	Republika autorytarna, państwo unitarne	Prezydent Omar al-Baszir	Parlament	ONZ, Liga Państw Arabskich, Unia Afrykańska	*2005 r. - podpisanie rozejmu w sprawie Sudanu Płd. *2005 r. - konflikt z sąsiednim Czadem
Federalna Demokrat. Republika Etiopii		Addis Abeba	Ok. 1,1 mln km ²	Ok. 76,5 mln: Etiopczycy, Żydzi	Republika, federacja	Prezydent Girma Woldegiorgis	Rada Reprezentantów Ludowych	ONZ, Unia Afrykańska	*2000 r. - nasilenie konfliktu z Erytreą *2005 r. - wolne wybory
Republika Południowej Afryki		Pretoria	Ok. 1,2 mln km ²	Ok. 44,1 mln: ludność rdzenna, Europejczycy, tzw. kolorowi	Republika, państwo unitarne	Prezydent Thabo Mbeki	Narodowa Rada Prowincji i Zgromadzenie Narodowe	ONZ, Unia Afrykańska	*2006 r. - uznanie RPA za najbogatszy kraj Afryki
Federalna Republika Nigerii		Abudża	Ok. 0,92 mln km ²	Ok. 135 mln: Nigeryjczycy, Hausa i Fulanie	Republika federalna	Prezydent Umaru Yar'Adua	Senat i Izba Reprezentantów	Wspólnota Narodów, ONZ, OPEC, Unia Afrykańska,	* walki o władzę w latach 1992 - 2001 *2006 r. - eksplozja rurociągu naftowego

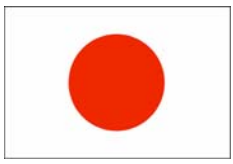

Republika Konga		Brazzaville	Ok. 342 tys. km ²	Ok. 3,8 mln: plemiona Kongo, Teke, Moboshi	Republika, państwo unitarne	Prezydent Denis Sassou-Nguesso	Senat i Zgromadzenie Narodowe	ONZ, Unia Afrykańska	*1997 r. - powrót Sassou po wojnie domowej *2002 r. - rozruchy anty-prezydenckie
Republika Angoli		Luanda	Ok. 1,2 mln km ²	Ok. 12,3 mln: plemiona Bantu	Republika	Prezydent José Eduardo dos Santos	Brak obecnie → władza prezydenta	ONZ, Unia Afrykańska	*2007 r. - zobowiązanie prezydenta do rozpisania wyborów

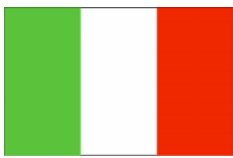

2.3.4. Australia i Oceania

Związek Australijski		Canbera	Ok. 7,7 mln km ²	Ok. 20,5 mln: Europejcy emigranci, ludność rdzenna	Monarchia konstytucyjna	Królowa Elżbieta II, premier Kevin Rudd	Senat i Izba Reprezentantów	ONZ, WTO, Brytyjska Wspólnota Narodów	*2000 r. - igrzyska olimpijskie w Sydney *2005 r. - ułatwienia wizowe dla nowych krajów UE
Nowa Zelandia		Wellington	Ok. 269 tys. km ²	Ok. 4,1 mln: Europejczycy, Maorysi	Monarchia konstytucyjna	Królowa Elżbieta II, premier Helen Clark	Izba Reprezentantów	ONZ, WTO, Brytyjska Wspólnota Narodów	*2007 r. - trzęsienie ziemi

2.3.5. Azja

Chińska Republika Ludowa		Pekin	Ok. 9,5 mln km ²	Ok. 1 mld 320 mln: Chińczycy	Republika ludowa → autorytarna, państwo unitarne	Prezydent Hu Jintao	Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych	ONZ, WTO	*od 2003 r. - demokratyzacja w dziedzinie gospodarki *2008 r. - rozruchy w Tybecie
--------------------------	---	-------	-----------------------------	------------------------------	--	---------------------	--	----------	---

Cesarstwo Japonii		Tokio	Ok. 378 tys. km ²	Ok. 127 mln: Japończycy, Koreańczycy	Monarchia konstytucyjna	Cesarz Akihito	Izba Radców i Izba Reprezentantów	ONZ, WTO, G7	*2004 r. - siły zbrojne do Iraku *do dziś w stanie wojny z Rosją
Federacja Rosyjska		Moskwa	Ok. 17 mln km ²	Ok. 141 mln: Rosjanie, Tatarzy, Ukraińcy	Republika prezydencka, semi-prezydencka	Prezydent Borys Gryzłow	Rada Federacji i Duma Państwowa	ONZ, WNP, G8, BSEC, SCO	*2003 r. - atak na Teatr na Dubrowce (wojna z Czeczenią) *2008 r. - wybory prezydenckie
Republika Kazachstanu		Astana	Ok. 2,7 mln km ²	Ok. 15,4 mln: Kazachowie, Rosjanie	Republika prezydencka	Prezydent Nursułtan Nazarbajew	Senat i Izba Niższa	ONZ, WNP, SCO	*1991 r. - proklamacja niepodległości *1997 r. - nowa stolica
Republika Indii		Nowe Delhi	Ok. 3,2 mln km ²	Ok. 1 mld 129 mln: Hindusi	Demokrat. republika federacyjna	Prezydent Pratibha Patil	Izba Stanów i Izba Ludowa	ONZ, WTO, Wspólnota Narodów	*1998 r. - test broni jądrowej *2006 r. - rekord exportu
Islamska Republika Pakistanu		Islamabad	Ok. 802 tys. km ²	Ok. 156 mln: Pendźabczy, Sindhowie	Islamska republika federalna	Prezydent Pervez Musharraf	Zgromadzenie Narodowe	ONZ, WTO	*2007 r. - zabójstwo Benazir Bhutto *2008 r. - wybory parlamentarne
Indonezja		Dżakarta	Ok. 1,9 mln km ²	Ok. 234 mln: Jawajczycy, Sundajczycy, Madurowie	Republika prezydencka	Prezydent Susilo Bambang Yudhoyono	Izba Reprezentantów	ONZ, OPEC, WTO	*od 2005 r. - fale trzęsień ziemi i lawin błotnych *2007 r. - ognisko ptasiej grypy

2.3.6. Europa									
Królestwo Hiszpanii		Madryt	Ok. 0,5 mln km ²	Ok. 45 mln: Hiszpanie, Katalończycy, Baskowie	Monarchia parlamentarna, państwo unitarne	Król Jan Karol I	Senat i Kongres Deputowanych	ONZ, UE, Rada Europy, OBWE, NATO, WTO	*2004 r. - zamachy w Madrycie * 2004 r. - pierwsza kobieta - premier
Republika Portugalska		Lizbona	Ok. 92,2 tys. km ²	Ok. 10 mln: Portugalczycy, emigranci (Ukraińcy)	Republika, państwo unitarne	Prezydent Aníbal Cavaco Silva	Zgromadzenie Republiki	ONZ, UE, Rada Europy, OBWE, Unia Łacińska	* Organizacja Euro 2004
Republika Francuska		Paryż	Ok. 675 tys. km ²	Ok. 64 mln: Francuzi, muzułmańscy emigranci	Republika semi-prezydencka p. unitarne	Prezydent Nicolas Sarkozy	Senat i Zgromadzenie Narodowe	ONZ, UE, Rada Europy, OBWE, G7, Trójkąt Weimarski	* Euro w 1999 r. * 2005 r. - Odrzucenie Konstytucji UE * 2005 r. - Zamieszki
Republika Włoska		Rzym	Ok. 301 tys. km ²	Ok. 59,5 mln: Włosi, emigranci	Republika prezydencka, państwo unitarne	Prezydent Giorgio Napolitano	Senat i Izba Deputowanych	ONZ, UE, Rada Europy, OBWE, NATO, G7, WTO	*2008 r. - proces 16 członków „Czerwonych Brygad”
Królestwo Wielkiej Brytanii		Londyn	Ok. 245 tys. km ²	Ok. 61 mln: Anglicy, Szkoci, Irlandczycy, Walijczycy	Monarchia parlamentarna p. unitarne	Królowa Elżbieta II	Izba Lordów i Izba Gmin	ONZ, UE, Rada Europy, OBWE, NATO, G7, Wspólnota Nar.	*1992 r. - misja w Jugosławii *1997 r. - zwrot Chinom Hong-Kongu

Republika Federalna Niemiec		Berlin	Ok. 357 tys. km ²	Ok. 82,2 mln: Niemcy, Turcy	Republika kanclerska, federacja	Prezydent Horst Köhler Kanclerz Angela Merkel	Bundesrat i Bundestag	ONZ, UE, Rada Europy, OBWE, NATO, Trójkąt Weimarski, G7	*2003 - 2005 r. problemy ekonomiczne *2005 r. - porozumienie gazowe z Rosją
Republika Austrii		Wiedeń	Ok. 83 tys. km ²	Ok. 8,3 mln: Niemcy, Słowacy, Chorwaci	Republika kanclerska, federacja	Prezydent Heinz Fischer Kanclerz Alfred Gusenbauer	Zgromadzenie Związkowe i Rada Narodowa	ONZ, UE, Rada Europy, OBWE, NATO, WTO	*2001r. - zmiana szylinga na euro *2004 r. - wybory prezydenckie
Królestwo Belgii		Bruksela	Ok. 30,5 tys. km ²	Ok. 10,5 mln: Flamandowie, Walonowie	Monarchia konstytucyjna, federacja	Król Albert II	Senat i Izba Deputowanych	ONZ, UE, Rada Europy, OBWE, NATO, WTO	*1993 r. - przekształcenie państwa w federację *2005 r. - adopcja dla homoseksualistów
Królestwo Holandii		Amsterdam	Ok. 41,5 tys. km ²	Ok. 16,3 mln:	Monarchia konstytucyjna, państwo unitarne	Królowa Beatrix	Senat i Stany Generalne	ONZ, UE, Rada Europy, OBWE, NATO, WTO	*2004 r. - głośne zabójstwo reżysera Theo van Gogha
Królestwo Szwecji		Sztokholm	Ok. 450 tys. km ²	Ok. 9,1 mln: Szwedzi, Finowie	Monarchia parlamentarna państwo unitarne	Król Karol XVI Gustaw Bernadotte	Riksdag	ONZ, UE, Rada Europy, OBWE, NATO, WTO	*2003 r. - morderstwo Min. Spraw. Zagr. Anny Lindh

Królestwo Norwegii		Oslo	Ok. 324 tys. km ²	Ok. 4,6 mln: Norwegowie, Duńczycy	Monarchia konstytucyjna państwo unitarne	Król Harald V	Storting	ONZ, Rada Europy, OBWE, WTO	*2003 r. - kolejne odrzucenie pomysłu przystąpienia do UE; otwarcie rynku dla PL
Rumunia		Bukareszt	Ok. 238 tys. km ²	Ok. 22,3 mln: Rumuni, Węgrzy	Republika prezydencka, p. unitarne	Prezydent Traian Băsescu	Senat i Izba Deputowanych	ONZ, UE, Rada Europy, OBWE, NATO, WTO	*2004 r. - wstąpienie do NATO *2007 r. - wstąpienie do UE
Republika Czeska		Praga	Ok. 78,8 tys. km ²	Ok. 10,2 mln: Czesi, Słowacy	Demokracja parlamentarna państwo unitarne	Prezydent Václav Klaus	Senat i Izba Deputowanych	ONZ, UE, Rada Europy, OBWE, WTO, Grupa Wyszehradzka	*1999 r. - w NATO *2005 r. - legalizacja związków homoseksualnych
Republika Litewska		Wilno	Ok. 65,2 tys. km ²	Ok. 3,3 mln: Litwini, Rosjanie, Polacy	Republika prezydencka, p. unitarne	Prezydent Dalia Grybauskaitė	Seimas	ONZ, UE, Rada Europy, OBWE, WTO	*2004 r. - przyjęcie do NATO i UE *2005 r. - skandal polityczny prezydenta
Ukraina		Kijów	Ok. 603 tys. km ²	Ok. 48,3 mln: Ukraińcy, Rosjanie	Republika, państwo unitarne	Prezydent Wiktor Juszczenko	Rada Najwyższa Ukrainy	ONZ, WNP, OBWE, Rada Europy	*2004 - 2005 - pomarańczowa rewolucja *2007 r. - kryzys gazowy
Kosowo		Prisztina	Ok. 10,8 tys. km ²	Ok. 2,1 mln: Albańczycy, Serbowie	Demokracja państwo unitarne	Prezydent Fatmir Sejdiu	W fazie kształtowania	Brak → niepewny status	*17 lutego 2008 była część Serbii ogłosiła niepodległość

Dziękujemy za zapoznanie się z fragmentem Repetytorium

Jeżeli chcesz skorzystać z wiedzy zawartej dalszej części Repetytorium,
kliknij w poniższą miniaturę i zamów pełną wersję (dostawę masz za darmo!):

<http://www.repetytorium.wos.net.pl>